

MIR

Glasilno koroških Slovencev

Leto XXX.

Celovec, 23. grudna 1911.

Št. 60.

Sveti noči.

Noč presveta, tvoje sanje
spet si mi poslala,
da bi ž njimi moja duša
Božič praznovala!

»Bogu slava na nebesih,
mir ljudem v nižavi . . .«
Ista pesem vsako noč me
v sladkem snu pozdravi.

Noč presveta tvoje sanje
vse mi spet odvzemi;
sama pridi, s tvojim mirom
srce mi objemi!

Domen Otiljev.

Vesele božične praznike

želita vsem prijateljem in naročnikom »Mira«
uredništvo in upravništvo.

Skomine po kulturnem boju.

Leta 1873 je nemški učenjak Virchow prvi rabil besedo »kulturni boj« v označbo tedanjega boja nemške države zoper katoliško cerkev. Od tega časa se navadno imenuje boj zoper katoliško cerkev s pomočjo države, zakonov, »kulturni boj«. Ta izraz je za svobodomislece sladka godba, in kolikorkrat slišijo o uspešnem kulturnem boju na Francoskem, vsakokrat jim plavajo srca v veselju, in zahrepenijo po enakih razmerah v Avstriji. Pred ljudstvom te svoje najiskrenejše želje radi prikrivajo, da ga tem

lažje s hinavščino in po drugih potih pridobijo za-se, da služi njihovim namenom nevedé in nehoté. Na Koroškem pred navadnim ljudstvom že ne prikrivajo več svojih želj in namenov, ker so ljudstvo za kulturni boj že precej pripravili, da, na Koroškem se že vrši kulturni boj, toda potihem, ne z državno silo, ampak pod krinko zakonov in po deželni vladi in upravi. Ne vidimo ga, pa čutimo ga le! V deželnem zboru je nemškonacionalna delegacija v hipni strankarski pijanosti kulturni boj v obliki divje portugalske nasilnosti naravnost napovedala. Ko se je malo streznila, je seveda skušala svoje želje prikriti in utajiti, ker se je zbalala, da bi se vendar še znala na Koroškem vzbuditi zaspana katoliška zavest. Tako je tudi nemškonacionalni kandidat neslavnega spomina Schumy v Črni zatrjeval podivjanim socialnim demokratom med huronskim njihovim smehom in ploskanjem, da »vera v Avstriji ni v nevarnosti, ampak le farški žepič«. To je sploh priljubljena liberalna pretveza, da varajo slaboverne lahko-verneže.

V državnem zboru se svobodomisleci čutijo že precej močne, da poskušajo s kulturnim bojem Najbolj jim ležita v želodcu neločljivost katoliškega zakona, priznava tudi od države, in verski pouk v šoli. To dvoje bi radi omajali, ker drugo pade potem vse samoposebi.

Vsenemec Malik je stavil v državnem zboru predlog za izpremembo sedaj veljavnih državnih postav glede zakona, ki se stvarno vjemajo s cerkvenim zakonskim pravom. Malikov predlog bi bil dobil gotovo večino, ako ne bi bil svobodomislecem štrene zmešal sam njihov pristaš dr. pl. Mühlwert, ki je seveda sam glasoval za predlog in je hotel, da se naj vsi svobodomisleci javno pokažejo kot taki in je zato predlagal glasovanje po imenih. Ker pa je mnogo nemških nacionalcev izvoljenih tudi s pomočjo dobršnega dela katoliško mislečih volilcev, se taki poslanci niso upali poka-

zati v zbornici v pravi luči in so pri glasovanju iz zbornice — zbežali, ker za predlog se z ozirom na volilce niso upali glasovati, proti glasovati pa jim je prepovedalo liberalno srce. Tako se je nemški nacionalec Wedra na hodniku jezil: »To je preneumno od Mühlwerta, glasovati po imenih. Jaz imam v svojem volilnem okraju devet trdoklerikalnih krajev, potem vendar ne morem glasovati za predlog.« Zato jo je z nekaterimi nemškimi nacionalci, ki zastopajo kmečke volilne okraje in torej bolj verne volilce, popihal iz zbornice.

Za Malikov predlog, torej za reformo zakona so glasovali vsi Judi, del nemškonacionalne zveze (42 poslancev), socialni demokrati, liberalni Čehi, liberalni Poljaki, slovenski liberalci dr. Ravnihar in Rusin dr. Trylowski. Proti so glasovali krščanski socialci, majhen del nemške nacionalne zveze (10 poslancev), češki agrarci in katoliški Čehi, konservativni in kmečki Poljaki z Bilinskim, poljska ministra Zaleski in Dlugosz, vsi Slovenci razven dr. Ravniharja in Hrvati. Rusini se glasovanja niso udeležili. Proti predlogu sta glasovala tudi koroška nemška nacionalca dr. Steinwender in poslanec Pongratz, ki zastopa kot liberalci globokoverno ljudstvo v Labudski dolini. Za predlog je glasoval poslanec Dobernig, ki zastopa Celovčane. Zbežali so in iz hodnika gledali, kako glasujejo proti predlogu katoliško misleči poslanci, sledeči koroški zajčji junaki: Poslanec Hofer, Nagele, Pirkner, Waldner; Lučovnik pa sploh ni prišel tisti čas v zbornico, da mu ni bilo treba tako — očitno bežati! Predlog je bil odklonjen s 198 proti 177, torej z 21 glasovi. Poslanci krščanskih strank so ploskali, liberalci in socialni demokratje pa so bili prvi hip presenečeni in tihi in so se potem pobiti odstranili. »Junaki« so se seveda zopet prikazali.

Slabše je šlo pri glasovanju za Zenkerjev predlog v odseku za državne nastavljen-

Podlistek.

Sveti večer.

Miroslava.

Sveti večer je bil.

V izbi sta bili mati in hči: Mati bolna in v postelji, hčerka poleg nje.

»Mati! Končala sem! Pa pogledam ven, če že gredo. Ampak, mati, danes se Vam svetijo oči!«

Mati se je nasmehnila prisiljeno. Pogledala je okoli, a nič je ni mikalo, ne Hanina praznična obleka, ne njeno delo, snažno, svitlo orodje. Nikoli še ni imela takih praznikov kakor letos. Revščina je bila pritisnila na streho, bolezen na mater. Delala je, res je, a nič ni preveč za hčer: Enkrat mati, enkrat živeti. Čemu bi Hana trpela zaradi matere? Zakaj bi ne iskala, kjer lahko najde? Pa saj tudi druge matere delajo, a ne zadene jih bolezen. Denarja ni prejela od nikoder, pripraviti pa je bilo treba; pa saj drugi tudi ne zaslužijo, pripravljati pa jim je vendar treba; včeraj za sladkor in za kavo, zadnjič na virh. In tudi drugi imajo Hane in treba jim je novih oblek? Pa kaj bi govorila nezmisel, božja volja je . . .

Hana je stopila pred kočo. Zapal je bil sneg. Tam v plotovem kotu se je svetikal novi sneg kakor čist kristal na rožmarino-

vem grmu. Skoro na višnjevo jo je vlekel. Na nebu je bilo svečano kakor v Hanini duši.

Zdajci se je zasvetlikalo v rebri. Za trenutek je izginilo, pa se je zopet prikazalo. V fari je zazvonilo: Bingl, bom, bingl, bom . . . Takrat je vzdrtela Hanina duša.

»Mati! Zvoni in že gredo . . .«

Hana je podprla mater, da je mogla sedeti v postelji. Potem je prinesla kadilo in mati je počasi, slovesno pokadila.

»Preveč sem ga nakupila, kaj ne mati?«

»Nič ne skrbi, še premalo, otrok, saj nam ne gre tako slabo, kakor misliš . . .«

Starka je legla.

»Zdaj grem, mati! Saj sem prav oblečena, mama? Lepo je moje oblačilo, a predrago za nas, kaj, mati?«

»Ni predrago, lahko bi bilo dražje . . .« in mati se je bolestno nasmehnila. »Sedaj pa pojdi in daj, da Te prekrižam, kmalu bo čas.«

Hana je stopila k plotu. Jasno je bilo kakor v poletni noči in natanko so se razločile sence. Prišli so sosedje in Hana se jim je pridružila. V fari je še vedno zvonilo, bingl, bom, bingl, bom . . . V njihovih srcih pa je bilo svečano.

Sveti večer je bil . . .

V tatarski sužnosti.

Odlomki iz rodbinske kronike Aleksija
Zdanoborskega.

Napisal H. Sienkiewicz. — Poslovenil Š. K.

(Dalje.)

Prišel je zopet premišljati, ker hotel je, da se vsi ljudje čudijo njegovi modrosti ter ga slave, in da on ničesar ne stori brez premisleka.

Moje srce je silno utripalo.

Po kratkem molku odgovori:

»Pes! Ne napenjaj preveč loka, da ne počni in da te ne rani! Rečem ti zadnjikrat: Darujem ti rdečo obleko, vzamem te na dvor, obdarim te z bogastvom, imenujem te za svojega konjarja in ne zahtevam od tebe, da se odrečeš svoji veri, ako le rečeš, da mi hočeš svobodno služiti.«

V začetku je zadrhtelo moje srce od veselja, ali pomislil sem, da je to ravno satanova izkušnja!

»Kaj naj odgovorim svojim dedom v nebesih, kadar me vprašajo: Kaj si bil na svetu? Kaj naj rečem onim vitezom, ki so padli v boju: Bil sem prostovoljno konjar pri Tatarjih«, sem se vprašal sam sebe.

Grozen strah me je obšel pri tem vprašanju, še večji nego pred mukami in smrtjo. Zato sem stegnil roke proti Kanu ter mu zaklical:

ce glede spremembe § 80. službene pragmatike. Vladna predloga je določala, da ima po uradnikovi smrti pravico do takojimeno-vane »posmrtno četrti« vдова, če ni bila ločena, če te ni, zakonski nepreskrbljeni otroci, če pa tudi teh ni, preskrbljeni zakonski otroci, ki so pogrebne stroške iz svojega poravnali ali — če je kdo drug plačal pogreb — če so rajnemu v njegovi zadnji bolezni pred smrtjo stregli. V drugih slučajih pa dobijo posmrtno četrt tisti, ki so plačali pogrebne stroške iz svojega ali so rajnemu v zadnji bolezni stregli. Zenker je pa predlagal črtanje besede »zakonski« iz vladne predloge namesto zadnjega stavka »ali so rajnemu v zadnji bolezni stregli« v »ali ki so z rajnim živeli v skupnem gospodinjstvu in za koje vzdrževanje je skrbel«. Ta izpreminjevalni predlog Zenkerjev je bil sprejet proti glasovom krščansko mislečih članov odseka. Navidezno ta predlog ni tako nevaren, v resnici pa je. To je prvi korak za postavno priznavanje in postavno enakopravnost divjih zakonov z legalnimi (pravimi) zakoni.

Tako skušajo in bodo vedno skušali brezverci z zavratnimi in odkritimi naskoki na tiste državne postave, ki soglašajo s katoliško vero. Če katoliško ljudstvo ne bo na straži in bo izročalo poslanske mandate ljudem, kakor so koroški nemški nacionalci, se bo verskim nasprotnikom »zmaga« tudi posrečila.

Našim p. n. naročnikom!

Današnji številki smo priložili pošne čeke in prosimo cenjene naročnike, da se jih blagovolijo poslužiti in naročitev obnoviti. Prosimo tudi naročnike, ki še niso plačali naročnine, da to čimprej storijo, da se jim list ne bo ustavil. Skrbite tudi za razširjanje strankinega glasila, in koristili ste stranki največ, obenem pa si prihranili mnogo agitacijskega dela za časa volitev.

Upravništvo in uredništvo.

† Dr. Anton Müller.

Po daljšem bolehanju, pa vendar nenadno, je v Celovcu za vedno zatisnil oči ml. gospod stolni prošt dr. Anton Müller dne 15. grudna t. l. ob polni uri ponoči, previden s sv. zakramenti za umirajoče. Lani je iskal zdravja v Karlovih varih na Češkem, pa po svoji vrnitvi v Celovec ni bil več isti kakor prej. Očividno so mu pešale moči in nekaj dni pred smrtjo je maševal samo še v domači kapelici v kapitelski hiši, dokler ga bolezen ni povsem priklenila na bolniško postelj. Na smrt se je dobro pripravil in jo je popolnoma udano in neustraheno pričakoval. Pogreb se je vršil v nedeljo, 17. grudna, popoldne ob mnogobrojni udeležbi duhovnikov iz mesta in z dežele,

raznih dostojanstvenikov in ljudstva iz mesta. Od hiše žalosti je vodil mrtvaški spreved v stolno cerkev prevzvašeni gospod knez in škof dr. Kaltner, od stolnice na pokopališče v št. Rupertu pri Celovcu ml. g. stolni dekan Gvidon Bittner. Izmed cerkvenih dostojanstvenikov so se udeležili pogreba razven gg. stolnih kanonikov gg. dekan Andrej Wieser iz Gospe Svete, prošt J. Wieser iz Podkrnosa, prošt Pleschutznik iz Brež, dekan msgn. Držanič iz Smohorja, dekan Kraut iz Trbiža, vojaški kurat msgn. Rafael Kozak itd. Od posvetnih dostojanstvenikov g. deželni predsednik Njega eksellenca baron pl. Hein z vladnim svetnikom pl. Posauerjem, g. deželni glavkar Leopold baron pl. Aichelburg—Labis, trije zastopniki deželnega odbora, celovski župan g. dr. vitez pl. Metnitz, g. okrajni glavkar celovski vitez pl. Rainer, zastopniki deželnega šolskega sveta, predsednik deželnega sodišča dvorni svetnik dr. Schmidt vitez pl. Sachsenstein, g. vladni svetnik dr. J. Scheinig, g. dr. Janko Brejc itd.

Rajni g. prošt je bil rojen 14. prosinca l. 1842. v Glinjah pri Borovljah, v mašnika je bil posvečen 26. julija 1866; kaplanov je najprvo v Črni, bil je župni provizor v Podkrnosu, na Vratih in glavni mestni kaplan v Celovcu, odkoder je prišel za župnika k Devici Mariji na Jezeru, kjer je pod njegovim vodstvom bila sezidana sedanja lepa cerkev, za katero je iz svojega žrtvoval veliko vsoto. Leta 1894. je postal stolni kanonik v krškem stolnem kapitelju, pozneje stolni sholaster, stolni kapiteljski oskrbnik in infuliran stolni prošt; bil je doktor bogoslovja, konzistorialni svetnik, predsednik prosinodalne izpraševalne komisije, odlikovan od cesarja z zlatim komturnim križcem Franc Jožefovega reda.

V dobrodelne namene je rajni daroval zelo veliko. Za štiri slovenske župnije je naredil še za življenja misijonske ustanove. Za »Učiteljski dom«, spoznavši potrebo slovenskega učiteljskega naraščaja, je svoj čas daroval tisoč kron, ostalo imetje je testamentarično zapustil kn. šk. Marijanišču v Celovcu.

Strog do samega sebe in natančen v izpolnjevanju svojih stanovskih dolžnosti je zahteval isto tudi od drugih; v družbo ni zahajal in je svoj prosti čas porabil za slovensko in rusko jezikoslovje, s katerim se je najraje pečal.

Rojen kot sin slovenskih kmetskih starišev je dosegel vsled marljivosti in nadarjenosti zelo visoko stopnjo v cerkveni hierarhiji. S politiko se na stara leta ni bavil, bil pa ni Slovenec samo po rodu, ampak tudi po mišljenju. Svetila mu večna luč!

Slovenski gospodarji! Izpolnite odhajajočim poslom njih poselske knjižice — slovenski!

In vprašali so me:

»Hočeš pasti na zemljo?«

A jaz sem jim odgovoril:

»Sem poljski plemič.«

In iznova so me bičali, dočim so drugi začeli polagoma kuriti pod mojimi nogami, da bi tem preje poprosil za milost.

Prišel sem popuščati, ali ne z duhom, temveč s telesom, ker velika utrujenost je objela moje ude.

Ko sem videl, da se mi bliža smrtna ura, zbral sem vso svojo moč, vzdignil glavo ter zaklical proti domovini:

»Ali me vidiš in čuješ!«

Nenadno je prodril do mene glas, ki se raztega čez stepe in Perekopa:

»Vidim!«

V daljavi sem videl nekaj hrumeti, nebo in zrak sta se spojila, in iz oblakov se je pojavila krasna žena ter stopila kraj mene.

Ogenj me ni nič več pekel, udarcev bičev nisem nič več čutil, in čutil sem, da me je žena nosila po zraku. Visela je nad zemljo, in okoli truma pevajočih angelov. Pevali so:

»Ni pokrit s poljsko vitežko haljo, temveč z ranami! Vitez, vitez! Hraber si v boju, potrpežljiv v mukah, ti zvesti sin krvave dežele, dobrodošel nam v miru, dobrodošel v sreči — v radosti in veselju!«

Tako smo leteli proti nebu, in kar sem ondi videl, tega ne more povedati moj grešni jezik ubogim zemljanom.

Dnevne novice in dopisi.

Napredek c. kr. državne železnice. »Počas pa gotovo«, se glasi stari pregovor in po teh besedah se ravna tudi slavna uprava c. kr. avstrijskih državnih železnic in počas se tem bolj zanesljivo nam jemlje naše svete narodne pravice. Kjer kak narod živi oziroma je živel, se pozna predvsem po imenih posameznih krajev, vasi, trgov, mest, rek itd. In dokaz, da so živeli in še živijo v glavnem mestu Koroške, t. j. v Celovcu, Slovenci, hoče c. kr. državna železnica odstraniti s tem, na noče več pripoznati slovenskega imena Celovec in pozna edinole še »Klagenfurt«. Kdor se je vozil še pred pol letom iz Ljubljane v Celovec čez Jesenice, ta je dobil v Ljubljani vozní listek, na katerem je bilo natiskano: Laibach, Süd. Bhf. — Ljubljana, južni kolodvor. — Klagenfurt, Hptbhf., — Celovec, Glav. kolodvor; sedaj pa se glasi na listkih: Laibach, Süd. Bhf. — Ljubljana, juž. koldr. — Klagenfurt Hptbhf! Pri državni železnici so čez noč zgubili spomin in pozabili, da je Celovec še na svetu! Znajo tudi kmalu na Ljubljano pozabiti, zato gg. poslanci pozor — in pokličite jim spomin nazaj!!

Zmage Slovenske Ljudske Stranke na Kranjskem. S. L. S. na Kranjskem zadnji čas zelo napreduje tudi po mestih, trgih in večjih krajih. Zmagala je pri občinskih volitvah v Kamniku, v Trziču, na Bledu, na Jesenicah in 14. t. m. v Radovljici. Živela S. L. S.!

Božične in noveletne razglednice v prid »Slovenske Straže« se dobijo v Celovcu v Pavličevi ulici št. 7.

Judeževi groši. Deželni šolski svet koroški je dovolil za »zaslužne« učitelje na utrakvističnih šolah remuneracije v skupnem znesku 5540 K. Kteri da so tisti zaslužni učitelji, vsakdo sam lahko ugane!

Celovec, dne 16. decembra t. l. (Delavski shod.) Mesečno zborovanje delavskega društva se je vršilo zadnjo soboto ob bolj pičli udeležbi. V celovškem mestu je pač veliko Slovencev, a čudno je to, da ljudstvo za shode nima zmisla. Če priredimo kakšno igro, imamo veliko dvorano vedno polno, za shode pa še male dvorane ne. Delati moramo na to, da ljudstvo privabimo tudi na shode, ki so za celovške Slovence velikega pomena. O zelo zanimivem predmetu o indirektnih davkih nam je v dobro premišljenem govoru razpravljaval dr. Rožič. Dokazal nam je, da ravno delavec plača več indirektnega davka kakor bogataš. Krivica, katero trpijo nižji sloji, obstoji v tem, da so visoko obdavčena posebnost tista živila, katera vsak nujno potrebuje. Treba je, da se indirektni davki povišajo na »luksus« kakor n. pr. tobak, žganje, — nižjajo pa zato vsakdanja živila. — G. Smodej nam je dokazal, da je laž trditev Nemcev, da plačajo več davka, ker je Slovanov več v Avstriji kakor Nem-

V.

Voz je škripal pod menoj, in hladil me je svež, hladen veter. Odprl sem oči, ali nisem videl pred seboj Kisliha, temveč stepo, ki se je širila kot brezkončno morje. Zaprl sem oči in mislil sem, da je to gol sen. Zopet pogledam starega Chimeka, služabnika pri Woršyanskih in pri njem še nekaj drugih hlapcev na konjih. Ta mi je rekel:

»Hvala Bogu, da ste se konečno zavedli.«

Vprašal sem ga, kam se vozimo.

»Na Poljsko.«

»Kaj sem osvobojen?«

»Da, Vi ste prosti, svobodni.«

»Kdo me je odkupil?«

»Gospodična.«

Ko je izrekel besedo »gospodična«, oblike so me solze, iztegnil sem roke in padel sem v nezavest.

Ko sem se drugega dne zavedel, mi je Chimek povedal vse.

Častiti gospod Woršyanski je že odšel s tega solznega sveta na boljši svet. A Mraysja, ki je postala dedinja, je stanovala pri svojem stricu. Tjakaj je prišla vest o mojem ujetništvu, ona je padla pred strica na kolena, priznala mu, da me ljubi in odkupila me je pri Sukimanu.

Chimek ni našel kana v Kislihu, ker je že ta, ko je minula kuga, odšel v mesto Eupatoria. Sukiman je mislil, da sem že mrtev ter me je prodal za tristo dukatov. Tudi

»Gospodar, ne išči moje volje, ker volja prihaja iz duše, a duša ne čuti samo vere, temveč tudi stan iz katerega je izšla. Oni stan, ki sem ga podedoval po očetu, tega moram obdržati neomadeževanega.«

»Suženj, ti si prelomil rok.«

Videl sem, da je udaril zadnji čas, kar pojavila se mu je na obrazu jeza, toda premagaval se je ter rekel Sukimanu:

»Modri Sukiman, šel sem predaleč v svoji dobroti in v resnici sem preveč obetal temu psu; zapovem ti, da ga popolnoma ukloniš. Predno mu vzameš življenje, prisili ga z mukami, da plazí v ponižanju pred tvojimi nogami.«

Po teh besedah je odjahal, a mene so pa po Sukimanovem povelju zvezali h kolu. Vsi ujetniki in vsa družina je prišla gledat, kako bodo mene mučili. Vroče sem molil k Bogu, da mi da moč, da se ne bi ponižal. Skoro sem začutil, da je moja molitev uslišana, ker občutil sem dih, ki je hladil moje bolečine. Spomnil sem se, da sem zastopnik močnega križa, ki se ne ukloni; da sem tu poslanec svoje domovine, da so me vitezi izbrali za muke, da sem vojak, in da bom uživali v nebesih večno slavo.

V teh mislih, čutil sem kljub lakoti in mojemu ubogemu položaju, v sebi neko veličanstvo, zdelo se mi je, da gledam z višine na ta svet.

Pričeli so me pretepavati z biči in kmalu je tekla kri iz mojega telesa.

cev, zato tudi Slovani plačajo več indirektnega davka. Indirektnega davka pa se v Avstriji plačuje dobri dve tretjini več kakor direktnega davka, s katerim se nasprotniki tako radi ponašajo. — Taki govori so za izobrazbo delavstva res velikega pomena. — Končno je tovariš Čeh poročal o telovadnem odseku »Orel«, da je v teku enomesečnega obstoja dosegel število 21 rednih članov. Za prihodnje mesečno zborovanje meseca januarja agitirajte za večjo udeležbo.

Darovi za S. D. D. Č. g. župnik Knaflič Jakob 20 K; č. g. župnik dr. Ivan Lučevnik 10 K; č. gospod Ivan Svetina, c. kr. profesor v Ljubljani, 2 K; g. sodni svetnik Jos. Sitter 20 K; neimenovan v Celovcu 200 K; neimenovan v Celovcu 20 K; preč. g. msgr. Podgorc 20 K; č. g. župnik Limpl 50 K; go. spa Činkovic 2 K. Iskrena hvala vsem velikodušnim darovalcem! Posebna hvala ob koncu leta preč. gg. v Celovcu, ki so nas podpirali mesečno z doneski, ki jih nismo izkazali, da smo zamogli dijakom preskrbeti kosilo v Ljudski kuhinji; prosimo pristrčno, da bi i v novem letu priskočili nam na pomoč. — Zlasti pa se zdaj o božičnem času, ko se darujejo darila, obračamo do vseh ljubiteljev naše srednješolske mladine, da ne zabijo našega zavoda; in čč. gg., ki imajo doposlane čeke, bi prosili, da bi vsaj zdaj o Božiču milostno se ozrli na naš poziv in se tudi ogreli za našo mladino! — Vsem dobrotnikom in prijateljem dijaške mladine želi vesele božične praznike in vesele novo leto — vodstvo.

Pozor! Vsakdo naj pri nakupovanju blaga za obleke, ako hoče imeti dobro in trpežno blago, zahteva v vsaki trgovini blago z napisom »Zvezdna tkanina« in z znamko »Zlate repate zvezde«. To blago je najtrpežnejše za moške in ženske obleke, kakor tudi za perilo in se prodaja v korist obmejnim Slovincem. Trgovci, ako se hočete prikupiti svojim odjemalcem, naročajte to izborno blago pri podjetju »Zvezdnih tkanin Hermes« v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 5, nasproti glavni pošti.

Obešenega so našli 18. t. m. v gostilni Lankmaierjevi v Brežah 55letnega drvarja Miho Holzingerja.

Lesena uta se porušila in ubila delavca. V Lannsdorfu se je porušila 17. t. m. uta, narejena iz dil, pri čemer je bil ubit tesar Ignac Petučnik. Uta je stala na skladišču tvrde G. Fiorazzo. Petučnik je bil takoj mrtev. Polir Hofer in delavec Gregor Kruber sta dobila lahke poškodbe.

Za ljubljanskega župana je bil izvoljen g. dr. Ivan Tavčar.

Splošna sodba je, da so letošnje božične in noveletne razglednice »Slovenske Straže« najlepše, kar jih je dosedaj izšlo pri nas. Razglednice so res umetniško

delo. Zato pa sežite vsi po njih. Vsak Vaš prijatelj in znanec bo vesel, ako mu pošljete za Božič in Novoletno te krasne razglednice. Naročajo se v pisarni »Slovenske Straže« v Ljubljani. Gg. trgovci dobe znaten popust.

Popir »Slovenske Straže« naj bi rabili vsi župani občinski in drugi uradi. Zahtevajte od trgovcev, da naročajo popir pri »Slovenski Straži« v Ljubljani. Vzorca na razpolago.

Zavarovanje na življenje je brez dvoma zelo koristno in potrebno. Vsakdo naj se pa zavaruje le potom »Slovenske Straže«, ki da rade volje vsa tozadevna pojasnila.

Tiščanje v prsih in utripanje srca se neredkokrat pojavi vsled nerednega odvajanja. 1/2 kozarca naravne **Franc Jožef-ove grenčice** zaužite vsakodnevno na tešče, povzročita hitrejšo krožitev krvi v spodnjem delu telesa in vpliva tako gotovo pomirjevalno na valovanje. »Franc Jožef-ovo« vodo, poroča znameniti dunajski zdravnik za živčne bolezni, prof. dr. pl. Krafft-Ebing, je lahko zauživati, zaželjeni učinek se pojavi že po nekaj urah.

Porotno sodišče v Celovcu. Zaradi tatvine je bil 15. grudna obsojen že 11-krat zavoľjo tatvine predkaznovani Gregor Köchl iz Glodnice, ki je 18. julija pobegnul iz deželne prisilne delavnice, na devet let težke in poostrene ječe. Priznal je, da se je preživljal od samih tatvin, med drugim je ukradel nekemu posestniku 400 K. — Zavoľjo deto mora se je morala zagovarjati 32letna Barbara Pugelsheim, dekla v Sachsenburgu. Imela je že dva nezakonska otroka. Dne 21. listopada t. l. je porodila otroka moškega spola in ga pokrila s krlom, da se je otrok zadušil. Obsojena je bila na eno leto težke in poostrene ječe.

Goljufije nemškutarkega nadučitelja.

16. t. m. se je moral zagovarjati pred porotniki 31letni nadučitelj A. Martinjak, nazadnje na Brdu pri Šmohoru, zavoľjo goljufije in poneverjenja. Na vigred leta 1909 je začel Martinjak na Brdu tržiti s čebelami in v jeseni istega leta je prevzel na Brdu gostilno in otvoril malo trgovino. Ker nasproti javnosti kot nadučitelj ni mogel na svoje ime voditi gostilne in trgovine, je posodila za podjetje svoje ime njegova žena Kristina Martinjak, v resnici pa je bilo vodstvo v rokah nadučitelja. Zabredel je v dolgove in jo popihal preko meje. Vse njegovo premoženje s pohištvom vred je bilo vredno 1717 K 50 v, dolgovi pa so znašali 15.522 K 54 v. Dokazati ni mogel, da bi bil zašel v dolgove po nesreči, ampak je bil vzrok le ta, da se je spustil v kupčije in trgovino, ki je ni dovolj razumel in za ktere kot nadučitelj tudi ni imel dovolj časa. Namesto da bi bil napovedal konkurz, je napravljal še nove dolgove. Ker za podjetja ni imel premoženja, je

Obložili so me z darovi. Karkoli je kdo imel ali kar je prinesel kot plen iz pohodov. Tu so bili veliki, osedlani tatarski konji, svilene obleke, sablje, okrašene z dragimi biseri, bogato orožje, sobolovo krzno in druge stvari. Obdarovali so me z blagom, ki je bilo vredno več tisoč dukatov, tako da sem rabil za prevoz teh darov celih pet voz.

Vse to so mi dali rade volje, in to tem lažje, ker so bili šli v boj proti Kozakom. Loboda in Nalavejko sta bila zanetila vstajo v Ukrajini, radi česar jih je preganjal Šulkiewski.

Od tam smo potovali dalje. Često smo srečavali polke in vojaki so vpraševali:

»Kdo se pelje na vozu?«

Na to jim je odgovoril Chimek:

»Plemič, ki je zelo mnogo pretrpel v sužnosti.«

Vsled teh besedi nas je vsakdo pustil v miru, a bilo je tudi takih, ki so nas obdarovali.

Za Kijevom sem srečal Šulkiewskega, ki je šel proti Perejaslovu, da tamkaj prebreme Dnjeper. Ko je ta junak zvedel, kaj vse sem pretrpel v sužnosti, je govoril, da bode o tem obvestil kralja. Poklonil mi je tudi drag prstan, ki ga še danes nosim na roki. Srce se mi je širilo v prsih, ko sem gledal njegove vojake; čeprav jih ni bilo veliko število in so bili izmučeni od velikanskih naporov, jih vendar nihče ne bode potolkel.

(Konec prih.)

prosil leta 1909 pri hranilnici in posojilnici koroške učiteljske zveze za posojilo 4000 K in je, ker ni dobil porokov, podpisal na dolžnem pismu, datiranim z dne 10. septembra 1909, sam imena svojih bratov Primoža in Mihaela Martinjaka kot poroka, brez njegove dovoljenja. Tako je opeharil imenovano posojilnico, ki mu je, odštevši obresti, izplačala 3820 K 2 v. Čez zimo je Martinjak zabredel v dolgove, da je bil prisiljen, izposoditi si pri graški »Südmarkini« ljudski banki 4000 K. Tudi tu je ponaredil podpis svojih bratov kot porokov in svoje žene kot sodolžnice in je dobil podpis nač. »Südmarkine« podružnice na Brdu s tem, da je dotično polo vrnil med druge, ki jih je moral Zobel podpisati in tako dolžnega pisma ni zapazil. »Südmarkino« banko je opeharil za 3539 K. Oba denarna zavoda nista niti vinarja dobila povrnjenega. Kot poslovodja koroške deželne zavarovalnice zoper požar, je prejel za ta zavod 727 K 78 v, ki jih je zase porabil. Dne 25. avgusta in 6. septembra 1909 je izročil blagajnik čebelarske podružnice v Šmohorju, Miha Esl, obtožencu udnino v znesku 27 K 20 v, da jo odpošlje na osrednje društvo na Dunaj, pa tudi to svoto je porabil Martinjak zase, kakor tudi 43 K 20 v, ki jih je dobil za čebelarske znake in igle. Od požarnih bramb je dobil Martinjak 25 K 32 v, da bi poravnal gotove račune, toda plačal je raje samemu sebi. Zagovarjal se je Martinjak zelo dobro. Pred nemškimi porotniki se je delal kot nemškega mučenika; Slovenci, je trdil, so ga bojkotirali. Dokazal pa seveda tega ni. Obsojen je bil v trimesečno ječo z enkratnim trdim ležiščem vsakih 14 dni.

Srečke na obroke v korist »Slovenski Straži«. 400.000 in 200.000 frankov znašata glavna dobitka turških srečk, žrebanje vsak drugi mesec, mesečni obrok za eno srečko 4 K 75 v. Poleg turške še tri druge srečke z nadaljnimi glavnimi dobitki 100.000 frankov, 90.000 in 30.000 kron s skupaj 15 žrebanji v letu, mesečni obrok 6 K 25 v. Različne skupine srečk, pri katerih znaša najvišji glavni dobitek 100.000 frankov z najmanj 6 žrebanji v letu, mesečni obroki po 3 K, 5 K 50 v in 11 K. Vsaka srečka mora biti izžrebana. Pojasnila daje in naročila sprejema g. Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg 19. Kdor bi hotel pri posredovanju prodaje srečk v korist »Slovenski Straži« sodelovati, naj se izvoli javiti.

Radovljiška podružnica slovenskega planinskega društva priredi 6. prosinca 1912 na Bledu planinski ples, kakor smo že zadnjič poročali. Podružnični odbor opozarjamo, da je 6. prosinca še prepovedan čas, na kar podružnica najbrž ni mislila!

Pozor na vžigalce! Prebrisani agentje so v zadnjem času začeli usiljevati in razširjati po Slovenskem užigalce z napisom »Liepa naša domovina«. Napis ima prozorni namen, spraviti slovensko občinstvo v zmotno, kakor da bi bile te vžigalice kako narodno blago. V resnici pa izdaja te vžigalice tuje podjetje, ki hoče pod narodno firmo izkoriščati slovensko narodno zavednost za svoj lastni dobiček. Opozarjamo torej vse občinstvo, zlasti pa vse trgovce, **da prodajajo in zahtevajo vžigalice v korist obmejnim Slovincem**, ki so pristne le, ako imajo ta napis. Po nekaterih trgovinah se vžigalice »Slovenske Straže« nalašč prikrivajo. Naši somišljeniki in somišljenice, **zahtevajte jih povsod in kupujte pri onih trgovcih, ki Vam s temi užigalicami postrežejo.** Z malo vztrajnostjo bodele v vsakem kraju dobili takega trgovca. **Trgovce pa v njih lastnem interesu opozarjamo, naj svojim trgovskim pomočnikom naroče, da pri prodaji naših vžigalic ne delajo sitnosti in da si oni trgovci, pri katerih naše stranke kupujejo, a vžigalic »V korist obmejnim Slovincem« še nimajo, te vžigalice takoj naroče.** Naročila sprejema C. Menardi v Ljubljani. **Vsak naš somišljenik in vsaka naša somišljenica, ki to bere, naj to pove bližnjemu trgovcu!**

Novo društvo. (Guštanj.) Prav slovesen in vesel dan je bila zadnja nedelja za Guštanj in okolico. Kljub slabemu vremenu se je zbralo prav lepo število zavednih mož in fantov kakor tudi deklet iz trga in okolice v gostilniških prostorih pri Petraču, kjer se je vršil ustanovni občni zbor novega Katoliškega slovenskega izobraževalnega društva za Guštanj in okolico. Ob 9. uri dopoludne otvori g. Dolinšek zborovanje po

Chimek je dvomil, da me pripelje živega domov, ker dva dni se ni vedelo, ali sem živ ali ne, a ljubi Bog me je vendar še ohranil pri življenju.

Ko sem za vse to zvedel in pri misli, da me je moja ljubljena odkupila iz tatarske sužnosti, zajokal in prisegal sem, da bom ljubil to usmiljeno deklico in jo varoval do konca življenja.

Sedaj se mi je zdelo, da je bilo moje ujetništvo na Kavkazu, moje trpljenje samo sen. Tako je odločila božja previdnost, da s časom vse mine in ostane samo v spominu s to razliko, da so spomini tem slajši, čim groznejši so bili doživljaji. Ako Bog kedaj izkuša plemiča, da mu moč in voljo, da more prenesti nesrečo; če mu vzame življenje, zaradi tega ga pa posebno nagradi. Meni je poslal rešitelja, namreč Marysjo, in ni dopustil, da bi podlegel njegovim izkušnjam.

Nekega dne sem hotel zajahati konja, toda tega mi ni dovolil Chimek, ker se nisem bil še pookrepil.

Ležal sem na vozu na hrbtu, kakor vreča, in v takem položaju sem prišel v Mohylno.

Ko so me zagledali stari moji tovariši, prihiteki so k meni kot čebele iz panjev in klicali so mi:

»Vse vemo o tebi, vse vemo, dobrodošel naš tovariš!«

Ko so videli noge, ki so bile pokrite z ranami, so pričeli prelivati solze in govorili:

»Na kolena pred njim, ker on je najboljši vitez med nami.«

§ 2 ter pozdravi prav prisrčno vse navzoče in podeli besedo g. dr. Rožiču. Dr. Rožič pozdravi kot predsednik S. K. S. Z. za Koroško vse vrle zborovalce ter izraža svoje veselje, da so se tudi v tem lepem kraju združili pošteni in verni Slovenci, ki hočejo delovati za skupni blagor in napredek vseh Slovencev. Govornik govori o veliki potrebi tesne, trdne organizacije vseh Slovencev, zlasti v obmejnih krajih, kjer nas stiska sovražnik od verske narodne in gospodarske strani. Pojasnil je zborovalcem, kako velikega pomena so izobraževalna društva za ljudski blagor in pravo izobrazbo. Kazal je tudi na veliko korist slovenskih izobraževalnih društev, ki so nekaka splošna ljudska šola za naš narod. Pristopilo je k novemu društvu takoj nad 40 članov. Novo društvo je javilo svoj pristop S. K. S. Z. Odbor, ki je bil izvoljen, nam jamči, da bo novo društvo krepko, nevstrašeno in vztrajno delovalo v splošno korist in napredek cele okolice. Odbor novega slovenskega kat. izobraževalnega društva v Guštanju je sledeči: Predsednik: Ferdinand Lečnik; podpredsednik: Hudopisk Rok; tajnik: Dolinšek Josip; tajnikov namestnik: Fran Lečnik; blagajnik: Konečnik Anton; blagajnikova namestnica: Močivnik M.; odbornik: Dretnik Andrej; pregledovalca računov: Hanzman Franc in Luka Kotnik. — Možje in mladeniči! Žene in dekleta! Ustanovili ste si novo društvo, ki vas bo zbiralo vse, brez razlike. Stopite vsi v novo društvo! Delujte vsi skupaj složno, trdno in vztrajno in uspehi ne bodo izostali. Pridno zahajajte v novo društvo, kjer dobite dobrih časopisov in koristnih knjig. Kedar pa bode kak govor ali predavanje v društvu, tedaj pa ne sme nihče izostati. Pokažimo našim narodnim nasprotnikom nemškutarjem, da smo Slovenci sami gospodarji svoje lepe zemlje in da nečemo biti podlaga tujčevi peti. To rej naprej!

Sinčavas. (Prodaja javnim dražbenim potom) pri c. kr. okrajnem sodišču v Doberlivasi dne 4. prosinca 1912, pd. Cinkova kajža v Priblivasi št. 11. Cenjena vrednost 4282 K 30 v, najnižja kupna cena 2854 K 95 v. — Dne 16. prosinca pa pd. Knezovo posestvo v Peračici št. 5. Cenjena vrednost 11.799 K 38 v, najnižji kup 7866 K 25 v.

Kaplja ob Dravi, (Sitnosti na kolodvoru.) Te dni mi je pravil neki gospod, da v Svetnivasi na kolodvoru na ponovno slovensko zahtevo ni dobil karte v sosedne Borovlje. Skliceval se je tudi na dvojne napise na keli postaji, a uradnik 14. t. m. le ni mogel vedeti, kaj bi bilo: Borovlje. Mogoče je mislil, da je kako vstaško mesto na Kitajskem ali kaka vas v Tripolisu, ki so jo ravnokar »z velikim junaštvom zasedli Lahi« in ji dali novo ime, za katero pa uradnik ne more tako hitro zvedeti. Slovenci, kar vas pogosto pride na postajo Svetnavas, imejte usmiljenje in naučite »jih«, kaj so Borovlje, da ne bodo še naprej tavalili v temi nevednosti.

Borovlje. (Obravnava v Steyru.) Poročalo se je, da se je pri znanih preiskavah pri nemškonacionalnih tvrdkah takoj odvedlo v preiskovalni zapor g. Hessa. Dne 11. in 12. t. m. je bila obravnava v Steyru, kjer se je vršila porotna obravnava proti glavnima obdolžencema gg. Hess in Lischka. Obravnava glede drugih oseb se bo vršila pri pristojnih sodiščih. Jožef Hess je bil obsojen na dve in pol leti težke ječe, poostrene četrtletno s postom in k plačilu 1854 K avstrijski orožniški tovarni. O toku obravnave prihodnjč.

Velikovec. (Julfeier) ali bolje rečeno tulifeier so praznovali naši meščani zadnjo soboto, dne 16. decembra, v svoji telovadnici. To je slavnost, ko se v zimskem času solnce obrne, takrat se pa tudi nemškutarjem pamet obrne; toda na boljše gotovo ne. Pri tej slavnosti je govoril neki Maška, potovalni učitelj lutrovskega in bojnega društva »Südmark«. Baje ni bila ta prireditve posebno dobro obiskana. Nas bi sicer nič ne brigalo, kake otroške komedije uganjajo nemumni nemškutarji, zakaj pameten človek se take poganske prireditve gotovo ne udeleži, toda to se godi v adventnem času v soboto zvečer in traja celo noč do polšestih zjutraj in povrh še ples. Ko gredo zjutraj dobri kristijani k svitnicam, capljajo taki nemškutarjski julfeiererji omamljeni od pijače in

utrujeni od plesa šele domov, pa prespijo cel dopoldan svojega kapitalnega mačka, medtem ko se v cerkvi vrši zapovedana božja služba. Ko bodo pa prišle volitve, bodo pa taki ljudje zopet najboljši katoličani. In pri tej poganski slavnosti je bil tudi naš poslanec g. Nagel. Tako prirejajo tisti, »ki nimajo nič zoper katoliško vero in so dobri katoličani« vedno take slavnosti, ki jih katoliška cerkev nikakor ne more odobravati. Dne 8. decembra so tudi imeli naši meščani svojo »Liedertafel« s plesom. Nobeden praznik jim ni dosti svet. Božičnice za šolarje prirejajo vsako leto ob 2. uri popoldne, ko se v cerkvi vrši blagoslov. Na koro ob teh dnevih nobeno leto niti enega pevca ni, vse je pri božičnici, ki bi se prav lahko vršila po blagoslovu. Tako delajo povsod »dobri katoličani« — nemškutarji.

Lipa nad Vrbo. Devet let je poteklo, odkar se je odtrgala od matere logaveške občine zahodnja stran vasi in si je ustanovila samostojno občino Lipa nad Vrbo. Že tedaj se je naglašalo, da se konstituira po nemško »fortschrittlich« programu. Trezni ljudje domačini so hoteli pri volitvah nove občine to preprečiti, dobro vedoč, da po takih namerah ni pričakovati nič dobrega. Ali šele po preteku devetih let je prišlo ljudstvo do spoznanja, da je bilo varano. Videlo je strašno zavoženo občinsko gospodarstvo, prepričalo se je in uvidelo, s kakšnimi lažmi in obrekovanjem slovenske stranke se drži nasprotna stranka na vrhu. Ali »vrč hodi tako dolgo k studencu, da se ubije«. Ljudstvo se je navdušeno vzdignilo dne 11. t. m. in poplačalo zapeljivce voditelje nasprotne stranke s porazom. Slava zavednim domačinom!

Lipa nad Vrbo. Naši nasprotniki so letali po občinskih volitvah okoli, kakor bi bili brez pameti. Ni jim nikakor šlo v glavo, da bi se predrznili domačini Slovenci tako postaviti, da hočejo biti zanaprej sami svoji gospodarji in si sami rezati kruh na svojih lastnih tleh in ne več služiti tujemu, obolemu nemštvu. Iskali so na vse pretege, da bi kaj našli, da bi predložili deželni vladi in od nje izprosili, in gotovo bi pomagal tudi nemški »Volksrat«, da bi se volitve ovrgle. Pa stvar je seveda sitna in težka, ker so imeli sami celo volilno akcijo v rokah in je šlo po njih volji. Ali vendar, »sila kola lomi«; kakor se sliši, našli so dlako v jajcu, četudi tako smešno in nedolžno! Začeli so jo cepiti na drobne kosce in skrbpucali srečno protest. Jako smo radovedni, kakšne smešne jeremijade so v protestu predložene c. kr. deželni vladi.

Lipa nad Vrbo. »Das Volk hätte zu klagen, und ich fürchte, daß diese Klagen größer wären, als Pfarrer Nagel und Consorten ahnen.« To-le opazko je med drugim napisal številni komisar ljudskega štetja v Lipi okrajnemu glavarstvu kot odgovor na protest Slovencev proti famoznemu štetju v naši občini. Takrat smo imeli za to opazko samo pomilovalen nasmeh. Danes pa smo prepričani, da je mož povedal popolno resnico. Mi res nismo sami tako daleč slutili, da ljudstvo že tako težko prenaša in ječi pod nemčursko komando in njenim zagrešenim gospodarstvom, a na lastne oči smo videli, kako navdušeno so šli možje na dan 11. t. m. k volitvi, da se oprostijo težkega suženjstva in da ustvarijo boljše razmere. Nasprotniki so delali z vso silo, da bi se še držali na vrhu. S pretvezami in lažmi so izvabliali pooblastila od posestnic, vsa obrekovanja, da bo »slovenska« šola in vse črno, ni nič pomagalo. Ljudstvo se je hotelo rešiti in se je hvala Bogu rešilo.

Borovlje. (Podražanje mleka.) Prisiljeni od redno rastoče draginje so okoliški kmetje po nasvetu in vplivu Bauernbunda sklenili ceno mleka povzdigniti od 20 na 28 v pri litru. To je pa napravilo tukajšnjim soc. demokratom hudo kri. Sklicali so kar dvoje zborovanj, eno v Borovljah, drugo v Podljudelju, na 10. t. m., kjer so udrihali čez nesramnost kmečkih oderuhov, ki si sedaj ob tej draginji še upajo podražiti mleko, brez katerega nihče ne more biti. Na obeh zborovanjih so sklenili resolucijo, da nobena žena ne sme kupovati podražene mleka, da se tako zlomi volja »oderuha - kmeta«. Edino pametno, kar je pisal tudi »Slovenec«, bi bilo, da bi udrihanje po kmetu - oderuhu izostalo in namesto tega skusil se odkrit in pošten sporazum in

skupna določitev prihodnje cene mleka. Soc. demokrati pač lahko uvidijo, če mora kmet dandanes delavske moči tako drago plačati, če je poleti preстал grozno sušo, če sedaj razsaja še kužna bolezen, če mora vsako malenkost dražje kupiti in, vedno višje davke plačevati, da po vsem tem kmet ravna samo v skrajni sili, če podraži mleko. Kje naj pa še kmet dobi kak krajcar, ko ima vsled suše itak malo živine, da je nikakor ne sme prodajati, in žita pa še manj? Edino pametno bi bilo, da bi se sporazumno določila cena, za kar bi gotovo bili slovenski kmetje, in potem bi oba dela obrnila oči na ono gospodo v Borovljah, ki kljub draginji z denarjem davkoplačevalcev zida in zida brez konca in kraja. Komaj se je dogradila palača - ljudska šola, že se zida posebna meščanska šola, in se gospoda ne zmenji, ali stane 3000 K več ali manj. Zidati namerava jo krasno palačo, kjer bo sodnija in davkarija, preložiti šele par let staro, z velikimi stroški zgrajeno cesto h kolodvoru, kar zidati in zidati — s čigavim denarjem pa? Z denarjem davkoplačevalcev. Kdo pa so ti? Kdo so pravi davkoplačevalci? Ali tovarnarji, trgovci in gostilničarji, ki z rastočo draginjo povzdigujejo cene svojim stvarjem, ali tisti, ki morajo vse kupovati, a nimajo nič na prodaj, to je: delavci in kmetje?

Borovlje (Ženska demonstracija.) Dne 10. t. m. so soc. demokrati sklenili, da nobena žena ne sme kupiti podražene mleka. Zvesto so se držale sklepa. V sredo nato so natanko pazile na ceno mleka. Ko je neka kmetica res zahtevala za mleko več kot navadno obstopila jo je cela truma sodruginj, ki so ji natobile polna ušesa, tako da je morala bežati. Sodruginje za njo. Uteče k trgovcu Kometterju, od tu k Werniku, nato k sodniji, a povsod ji sledi cela procesija. Zastonj je pravila kmetica, da nikomur ne usiljuje mleka, a nič ni pomagalo. Komedijska, pardon demonstracija je trajala pol dneva in imela veliko gledalcev.

Brcna. V nedeljo, dne 16. grudna, se je v tukajšnjem tamburaškem domu uprizorila igra »Mlinar in njegova hči«. Ogromna množica zavednega ljudstva je od vseh strani prihitela; naši vrlji igralci in igralke so izvrstno rešili svoje vloge. Na splošno željo se igra na novega leta dan ponovi. Začetek točno ob šestih zvečer.

Borovlje. (Vsiljivi Südmarkovci.) Kakor znano, siplje Südmarka cele kupe denarja v Borovlje in gotovi — dihajo izključno le še s Südmarkinimi pljučami. V znak hvaležnosti in dokaz, koliko »dobrega« so storili »Südmarkini« tisočaki, se mora seve izkazati, koliko ima Südmarka zavednih pristašev. Ker je pa teh kljub ogromnim svotam le malo, si znajo pomagati na drug način. Südmarka je mnenja, da je tisti, kdor si kupi celo njen koledar, njen pristaš z dušo in telesom. To mnenje so izrabili tukajšnji Südmarkovci. Pa kako? Na tovarniški voz naložijo cel kup Südmarkinih koledarjev in voz gre od delavca do delavca. Posebno usiljiv ž njimi je bil mojster Gabriel, da je celo prisilil par takih, ki bi jih brez usiljevanja nikoli ne kupili. Pohvalno moramo omenjati, da so soc. demokrati ostali trdosrčni in neizprosní in niso kupovali. Pač predobro vedo, koliko je vredna hujskarija »Südmarkovcev«. Vsled vsiljivosti je bilo precej odjemalcev, čast Südmarkinega ljubljena — Borovlje — je za nekaj časa spet rešena.

Dobrčavas. Mesečni shod izobraževalnega društva v nedeljo, dne 17. t. m., je bil z ozirom na to, da je bil prejšnjo nedeljo ženski shod, še precej dobro obiskan. Po pozdravu predsednika Lužnika nastopijo naš novi voditelj č. g. kaplan Ivan Katnik, ki so razlagali pozornim poslušalcem, kaj so karteli, in sicer tako natanko in poljudno, da jih je pač lahko vsak razumel, razkrivali so neusmiljeno njih slabe posledice (imajo sicer tudi nekaj dobrega na sebi, kar pa nikakor ne pride v poštev s slabim), in dokazali z zgledi, da so karteli največ vzrok splošne in zelo občutne draginje. Razne tovarne, n. pr. pivovarne, povišujejo cene pivu kakor se jim poljubi, narekujejo ceno tudi tistemu blagu, katerega kupujejo, kakor hmelj, žito itd. Drug slučaj: sladkorne tovarne so letos pod pretvezo, da je bila suša in se je pridelalo manj pese, zopet poskočile s ceno sladkorju, pri tem pa so imele še strašansko zalogo lanske in predlan-

ske pese, torej kartelirani tovarnarji narekujejo cene ne le svojim izdelkom, ampak tudi kmečkim pridelkom, katere rabijo pri izdelovanju, v svojih krempeljih imajo tudi delavca, oni kratkomalo določijo plačo in ker so vsi zedinjeni, je delavstvo proti njim brez moči, uboga para pa delaj in molči, če pa se spustijo v štrajk, se jim pa tovarnar lahko smeje; on nima nobene zgube, ker mu jo druge tovarne povrnejo, oni so pa še večji reveži kot prej. Karteli imajo torej v svojih krempeljih skoraj vse ljudstvo: meščane, obrtnike so itak izpodrhnili, kmeta in delavca. Medtem ko si razni kapitalistični židje polnijo s tisočaki in milijoni svoje nikdar polne malhe, ubogo kmečko in delavsko ljudstvo strada. — Gospodu guberniku bodi izrečena najprisrčnejša zahvala za res znameniti in poučni govor!

Kostanje. Katol. slov. izobraževalno društvo za Kostanje in okolico je priredilo zadnjo nedeljo zborovanje v prostorih pri »Nauwirtu« na Kostanjah. Vkljub skrajno slabim potem je bilo zborovanje prav dobro obiskano. Kot govornik je nas obiskal č. g. Žel iz Dvora. Podal nam je kratek pregled po ožjej in širšej domovini, kjer se vidi povsod potrnost in žalost, povsod slišiš tarnanje o slabih časih. Kje vzrok te nezadovoljnosti? Odgovor na to vprašanje je dobil č. g. govornik v besedah našega Slomškega, ki je rekel: »Slaba vzgoja je vzrok slabih časov; kajti kakršni so ljudje, takšni so tudi časi!« Povdarjal je, da se pri današnji moderni vzgoji mladine premalo vpliva na voljo, pozabi se vzgajati srce, koje je treba brez odmora napeljevati k dobremu. Vzgoja mora temeljiti na verski podlagi in bode imela le tedaj plodonosnih uspehov, če so vzgojitelji zvesti sinovi svete katoliške cerkve, ki hrani in brani edino pravo vero. — Govornik je nadalje spodbujal k ljubezni do domovine, ki ima svojo podlago v ljubezni do domače hiše, v kateri naj se hrani in brani posebno ljubezen do tega, kar so pradedje zapustili kot dedščino, besedo materino. Opozoril je na nasprotnike, ki se družijo v obrambna društva z namenom, izpodkopavati Slovincu domačinu tla in na njegovo mesto spraviti tujca. Sovražnik je mogočen, kateremu se moremo zoperstaviti le, če se tudi mi združimo prav tesno v organizaciji, ki temelji na slovensko-krščanski podlagi. Temeljito zasnovani govor, ki so ga zbrani skrajno pazljivo poslušali, je našel splošno odobritev. — Č. g. župnik Perč iz Dholice je govoril o pomenu vode in zraha ter njuni porabi kot podlaga trdnemu zdravju, katero vzdržati se vsak trudi, kolikor mu le mogoče. Pri kratko odmerjenem času je govornik pri obširni snovi mogel opozoriti na čisto vsakdanje reči. Pozval je poslušalce skrbeti za telesno zdravje, kajti le v zdravem telesu biva zdrava duša z čilimi močmi, katerih ravno Slovenci najbolj potrebujemo. Če si bodemo teh ohranili, tedaj ne bode težko nadomestiti in izpopolniti glede vzgoje to, kar se je poprej zanemarjalo, v naših izobraževalnih društvi, katerih se okleniti gospod govornik najtopleje priporoča. H koncu nam je pevski zbor iz Jezerc pod vodstvom č. gosp. Žela zapel par slovenskih pesmi. Temu pevskemu zboru želimo mnogih uspehov, ki ne bodo izostali, ako bodo pevci vztrajali, o čemur ne dvomimo, kajti:

Peti naj naše so želje,
pesem duhá nam vedri;
petje prinese veselje,
žalost od nas odpodi.

Borovlje. (Kam bode to prišlo?) Dolgo časa sem že opazujemo gospodarstvo naših »brihtnih« glav pri občini, pri puškarški zadrugi in posebno pri »Vorschubkassi«, o katerem zadnjem hočem danes malo premišljevat. Da ima ta »Vorschubkassa« sicer prav lepo poslopje v Borovljah, ve vsak Rožan, a da v tem poslopju vlada nekak poseben duh, tega, mislim, še ne vedo vsi. Značilno za ta duh je predvsem to, da dela in komandira samo ena trojica, vsi drugi ustanovniki in združniki pa imajo samo veliko čast, — jamčiti s svojim celim premoženjem. Hočem navesti samo en slučaj. V letošnji vigredi se je odpovedal

kredit »Karawankenhofu« od strani prevdarnih in previdnih posojilnic, in Oblasser je bil primoran, iskati si kredita kje drugod ali pa napraviti »Kochkurs«. No, iz Podgore je seveda pot najbližja v Borovlje in tako je tudi Hans prišel naravnost k nemčurski »Vorschubkassi« v Borovljah prosit posojila 250.000 K (dragi ljudje, koliko pa je to?). Ta »Vorschubkassa« ni premišljevala dolgo, ali bi se mu posodilo ali ne, in mu je dala, kolikor je zahteval, ne da bi o tem vedeli vsi ustanovniki in združniki. Takrat že so se čule pritožbe proti tej »Vorschubkassi« in ugledni in premožni združniki so izjavili, da bodo vsled tega odstopili. Sedaj pa še eno, kako znajo ti ljudje hiše kupovati. Ko je bila licitacija za Angelovo hišo, je ponudil pri sodnji prevdaren trgovec Renko za to hišo 6000 K, in takoj nato je ponudil g. Janih v imenu »Vorschubkasse« 12.000 K, torej še enkrat toliko kot prednik. Ljudje, ki so bili navzoči, so se kar obrnili, misleč si »s tujim denarjem se pač lahko tako dela«. Torej za hišo, ki niti 6000 K ni vredna, da ta »Vorschubkassa« 12.000 K!

Iz zgornje Podjune. (Dva gospodarska shoda) sta se vršila zadnji čas pri nas, in sicer prvi v Škocijanu »pri Pukartu«, drugi »pri Voglu« v Št. Primožu poleg Št. Vida. Sklicana sta bila od podružnice c. kr. kulturnega sveta škocijanskega, oziroma rikarskega. Obiskana sta bila oba izredno dobro. Na obeh je imel glavno poročilo župnik in načelnik škocijanske podružnice č. g. Vinko Poljanec, ter govoril o vnovčevanju živine ter konjerejske stvari za Spodnjo Koroško. Sklepaje je navajal še vzroke, zakaj je Koroška gospodarsko nazadovala, in sicer vsled suše, prevelike odprelajev telet, sprememnitve kmečkih posestev v graščinske love, pomanjkanja poslov. V Škocijan je došel še mladi gospodarski zvoznar velikovške okolice, g. Anton Gril, ter prinesel seboj več slik o živinski boleznih na spolovilih, katere so se dodatno razložile. Govoril je o praktičnem gospodarstvu (o umetnih gnojilih, o zboljšanju pašnikov ter o umni vzreji telet). — V Št. Primožu je razen g. Poljanca govoril še gospod nadučitelj Jak. Kovarčič o rešitvi živine, ako je nevarnost, da se napne ali pa vsled običanja kake stvari v goltancu zaduši. Na čast Šentvidčanov se mora reči, da kažejo v največjem času za gospodarske stvari veliko zanimanja, veselja in razumnosti. Bolje motika, nego čutarica žganja!

Ovčja vas. (Razno.) Tudi v našem kotu se gibljemo, ne sicer tako, kakor drugod, nekoliko pa le. Pred tremi tedni smo odprli novi hotel, katerega pa sedaj obiskuje samo nekaj domačinov ker turisti in izletniki Zajezerski dolini pozimi navadno postanejo nezvesti. Hotel si nabavi električno luč; s tem dobi tudi Ovčja vas električno razsvetljava. Ob novem letu jo bomo baje že imeli. Tako skrita gorska vas, pa tako napredna! — Seveda, kakšno korist bo novi hotel prinesel domačinom, se bo šele videlo! — Tudi na cerkvenem in verskem polju delujemo. Tekom treh mesecev smo si nabavili že dva nova mašna plašča, več altarnih prtov in preproge po cerkvenih tleh, da naših malih pri božji službi ne zebe. Vse to so darovali naši za lepoto hiše božje vneti farani. Dobili smo tudi lepo novo spovednico — do sedaj ni bilo nobene. Spovednico je daroval g. I. Ehrlich iz Žabnic. Bog mu povrni stotero! Napravil je spovednico domači mojster Martinc. Sicer je na tem polju to njegovo prvo delo, pa je vendar tako lepo, da res hvali svojega mojstra. — Izredno slovesno smo letos praznovali god svete Lucije, kateri je posvečen stranski oltar. K prazniku smo se skupno pripravili z devetdnevničko. Na dan godu svete Lucije smo pa imeli tri svete maše, kar v Ovčji vasi že dolgo let ni bilo. Ne samo domačini in iz bližnje okolice, celo s Kranjske so prišli pobožni verniki priporočat se sveti Luciji. — Bolezen na gobcu in parkljih je bila obiskala tudi našo živino; bila je najhujša ravno takrat, ko se je imel otvoriti hotel. Zato se je bil pri tej priliki izrazil nek hudomušnež, da pri otvoritvi ne bo plesa, ker so plesi zaradi bolezni na parkljih prepovedani! — Živina je

sedaj zopet popolnoma zdrava. Bog nas obvaruj boleznih in vsega hudega!

Črna. (Igra.) Zopet nam je napravilo naše delavsko društvo prav fletno zabavo. Uprizorilo je igro: »Turški križ«, katero so naši fantje in dekleta prav dobro igrali. Izmed vseh iger se je ta ljudem najbolj dopadla in veliko jih je izrazilo željo, naj bi igro še ponovili. Udeležba je bila pri obeh predstavah prav dobra. Le žal, da je bila razun vasi slabo razglašena, ker se je morala radi neke ovire preložiti za teden dni in do zadnjega časa nismo vedeli, se bo ista mogla vršiti ali ne. Igralci so svoje vloge prav dobro rešili, posebno hvalo zaslužijo: Uršula, Juzuf paša in pa Ribničan Štrigalica. Na svidenje pri prihodnji predstavi!

Črna. Na občnem zboru tukajšnjega delavskega društva je bil imenovan za častnega člana društva č. g. Franjo Šenk, provizor v Št. Petru pri Grabštajnu, v zahvalo za zasluge, ki si jih je stekel za društvo. Društvo je imelo v pretečenem letu 570 K 92 v dohodkov in 425 K 27 v izdatkov, torej 145 K 65 v prebitka. Stari odbor je bil izvoljen nanovo.

Podkrnos. (Marijina družba ustanovljena.) Zares lep dan je bil dne 8. decembra za podkrnoško faro, ko se je ustanovila Marijina družba. 13 neustrašenih slovenskih mladenk se je ta dan posvetilo blaženi Devici Mariji. Sicer je število le bolj majhno, a pomisliti je treba, da smo blizu pokvarjenega celovškega mesta. Ta dan nas je počastila medgorska Marijina družba s svojim vnetim č. g. voditeljem, kateri so nas v krasnem govoru navduševali za službo Marijino in nato ob asistenci domačega č. g. prošta izvršili slovesen sprejem. K sklepu so bile pete litanije, katerih prepevanje je bilo veselje poslušati. Ta dan bo ostal gotovo vsem v najlepšem spominu in Bog daj tudi obilno rasti tej novi dekliški Marijini družbi.

Kamen v Podjuni. Dela na naši železniški postaji v Rikarjivasi se bližajo svojem koncu. Vložil se je nov vodovod v železniške namene, da se bo krepčal tukaj žejni »lukamatija«. Doslej so mu dajali povečini piti v Celovcu, a Celovčani so ga za to tako skubili, da se mu je zazdelo vrednejše, da si je tukaj sezidal svojo lastno vodno napravo za celih okroglih 90.000 K. Namerava se novi vodovod s prvim prosincem oddati prometu. Delalo se je na teh napravah že od meseca kimovca sem in sicer kar vsak dan, ob nedeljah in praznikih enako delavnikom. Na vsak način je to vse graje vredno! Radovedni smo, kaj bi rekli rdeči »odrešeniki«, če bi mi kmetje našim poslom ob nedeljah tudi zapovedali tako delati vse od kraja in ves dan kot ob delavnikih! Napnite možgane in odgovorite! — Pokličanim krogom naj še velja naša prošnja, da učinijo in dosežejo pravo naše »ceste« pod postajo. Od dravskega mostu mimo postaje na vrh hribčka se sedaj v blatu gazi do kolena. Posebno hudo je mimo »kajž«, kjer se vendar odigrava največji promet potujočega občinstva.

Prevalje. Zadnje zborovanje našega delavskega društva preteklo nedeljo je prav dobro uspelo. Prišlo je veliko ljudi iz okolice. Č. g. župnik Riepl so nam v živih in navdušenih besedah naslikali žitje in bitje slovenskega naroda. Nato so uprizorili naši fantje pod vodstvom g. Abrahama lepo božično igro: »Na Betlehemskih poljanah«. Reči se mora, da so igralci izvrstno igrali svoje vloge, posebno pa Abraham preroka Ecehijela. Na splošno željo ljudstva se bode igra še enkrat ponovila.

Medgorje. (Pogreb.) V petek dne 15. t. m. se je po fari raznesla novica: Anton Pavle p. d. Piklnov v Običah, 31 let star, samskega stanu, prej čevljarski mojster, sedaj delavec, je po kratki boleznih umrl. Bil je vojak pri pešpolku št. 7, vselej popolnoma zdrav in le neprevidnost hrane ga je sklatila v predčasni grob. N. v m. p.!

Medgorje. (Tatvina.) Od 12. aprila tekočega leta, ko je bil Simon Volf p. d. Šnolar v Medgorjah obsojen na osem mesecev zapora, ni bilo tukaj slišati več o kaki tatvini. Samo meseca avgusta tekočega leta je bil 16letni poštni sel Andrej Pauer pri p. d.

imate bolečine?

Revmatične, protinske, v zobeh, glavobol? Ali ste se po prepihu ali drugače prehladili? Poskusite vendar bolečine utehajoči zdravilni in krepčujoči Fellerjev fluid z znamko »Elza-fluid«. Ta je v resnici dober! To ni samo reklama! Dvanajstletna za poskušnjo 5 kron franko. Izdovatelj samo lekarnar Feller v Stubici, Elza-trg št. 67 (Hrvaško).

Ogrišu zavoljo tatvine kakih 35 K obsojen na 14dnevni zapor. A zdaj se je spolnilo: ni je niti, da ne bi pred tkavca prišla. Pri p. d. Ogrišu so zapazili, da so jim zmanjkale štiri kure, sedaj pa pet žakljev rži (vseh na skednju je bilo 13 iz 50 kop), po sledu so zapazili, da je nekdo žito odnašal in ta je bil hlapec Filip Šibernik, okoli 26 let star in prej omenjeni Pauer Andrej. Oba tako »zvesta« hlapca sta v nedeljo tatvino priznala in se v spremstvu dveh orožnikov podala v Celovec kašo pihat. Evo nov dokaz sedanje slabe šole oziroma vladujočega lažifortšrita brez Boga in svete vere.

Slovinci, podpirajte „Mir“ z inseriranjem!

Društveno gibanje.

Celovec. Prvo koroško tamburaško društvo »Bisernica« priredi v prostorih hotela »Trabesinger« **Silvestrov večer**. Vsi prijatelji in prijateljice tamburic iz Celovca in okolice ste uljudno vabljeni. Na svidenje! — Odbor.

K »Sl. kršč. soc. zvezi za Koroško« je pristopilo »Slov. kršč. soc. izobraževalno društvo v Guštanju«, (št. 39).

Velikovec. S. kršč. soc. izobraževalno društvo »Lipa« priredi na novo leto zborovanje s krasno štiridejansko igro »Testament«. Na sporedu je tudi govor »O pravi ljubezni do matere Slovenije«. (Govori gđc. Marica Kuster iz Prevalj.) Z ozirom na lepo igro, ki vsebuje nad 30 vlog in se bo igrala prvič na Koroškem, kakor tudi na zanimiv govor slovenskega dekleta, pričakuje najboljše udeležbe od blizu kakor tudi od sosednjih društev — odbor.

Iz Podljudelja se nam naznanja, da letos na dan Sv. Štefana ne bo igre, ker so igralci zaposleni v tovarni. Pač pa se pripravljajo za prvo nedeljo po novem letu velika krasna igra »Padar«. G. Arnuš jo je predstavil in priredil za naš oder. Ker je igra zelo lepa in traja skoraj tri ure, nadajamo se prav obilne udeležbe. Tombola bo pa spomladi!

Dobrlavas. Tukajšnje izobraževalno društvo priredi na praznik sv. Treh Kraljev popoldne po blagoslovu v Narodnem domu svoj šesti letni občni zbor po sledečem sporedu: I. pozdrav predsednika, II. poročila odbornikov, III. volitev odbora, IV. govor in V. igra »Sanje«. Vabimo vse prijatelje, posebno pa še člane društva, da se gotovo udeležijo občnega zbora. — Odbor.

Železna Kapla. Dne 26. decembra na Štefanovo priredi slovensko krščansko izobraževalno društvo v Železni Kapli redni shod po svetem blagoslovu pri Bošteju. 1. Nagovor. 2. Petje. 3. Igra »Nežka z Bleda«. 4. Prosta zabava. K obilni udeležbi vabi odbor.

Pliberško izobraževalno društvo priredi dne 26. decembra, na praznik svetega Štefana po blagoslovu v Narodnem domu zborovanje z božično igro »Pastirci in kralji«. Vstopnina po navadi. K obilni udeležbi vabi odbor društva.

Slovenske občine in slovenska društva! Spominjajte se v svojih proračunih »Slovenske Straže«!

Cerkvene vesti.

Imenovan je provizorjem na Strmen č. g. I. Ogris, mestni kaplan v Celovcu; provizorjem v št. Andražu č. g. A. Blasi, kaplan v Volšpergu.

Prestavljena sta: č. g. I. Hofstätter od Zg. Bele v Volšperg, č. g. I. Czermak iz Rongersdorfa v Zg. Belo.

Razpisani ste župniji: Strmec dne 13. prosinca 1912, (patron grof Dietrichstein), Rabelj do 27. prosinca 1912.

Podružnica »Slovenskega šolskega društva za št. Jakob v Rožu vabi na svoj letni občni zbor na praznik svetega Štefana v »Narodnem domu« v št. Jakobu v Rožu. Točno ob pol 3. uri bo igra: »Vestalka«, potem govor in volitev predstojništva.

Prevalje. Vabilo na božičnico, ki jo priredi Kat. sl. del. društvo na novega leta dan pri Šteklju. Spored: 1. Pozdrav. 2. Deklamacija. 3. Govor. 4. Razdelitev božičnih daril. 5. Licitacija božičnega drevesa. 6. Srečolov ali šaljiva tombola. 7. Šaljiva pošta in tamburanje. — K obilni udeležbi uljudno vabi vse prijatelje našega društva, kakor tudi vsa sosednja društva — odbor.

Gospodarske stvari.

Slovenski kmetovalci, poprimite se sadjarstva!

A. Fritz.
(Dalje.)

Sadjereja nam koristi na več strani. Prvič s tem, da pridobivamo sadje, ki se lahko proda najbolje takoj v jeseni, ako so cene primerne. V dobrih sadnih letih kar mrgoli sadnih trgovcev po naših krajih, ki kmetom sadje odkupujejo in ga pošiljajo v večjih množinah naprej. Navadno proda kmet sadje jako poceni, ker ni plemenito in je le mešanica različnih vrst. Pri tej kupčiji se godi sadnim preprodajalcem najbolje, dočim proda posestnik svoje sadje največkrat za tako sramotno ceno, da niti stroški spravljanja niso pokriti. Konsument v mestu mora pa sadje kljub temu prav drago plačevati, dobiček imajo pa razni trebušasti »grajzlarji« in prekupci, ki zaslužijo večkrat pri enem kilogramu 100 do 150 odstotkov. Sadna kupčija se bo mogla uravnati v prid producentu in konsumentu edinole potom sadjarskih zadrug.

Sadja se tudi veliko suši, največ češpelj in hrušk, jabolka se režejo v krlje, ki se v porabi skuha in je prav imenitna malica. Konservirano sadje je izvrstno za kupčijo. S konserviranjem in proserviranjem sadja se bavijo sadjarske zadruge.

Čehi pridelujejo iz češenj svetovnoznani »povidl«. Bosanci pa svoje slive »punijo« in jih prodajajo po celem svetu.

Nadalje se pridelujejo iz sadja razne pijače z alkoholom in brez alkohola. Na Württembergem izdelujejo iz naših lesnik in jabolk najfinejša peneca vina (Schaumweine).

Največje važnosti pa je gotovo naš domači mošt, ki se ga iz sadja skoraj največ prideluje. V novejšem času se sicer prodajajo razne substance, ki so škodljive ali neškodljive, ali tak mošt nima one oživljajoče moči, kot pravi naravni sadni izdelek. V zadnjem času pojema izdelovanje mošta, in marsikteri posestnik trdi, da mu pride kupljen »šnops« ceneje, nego če bi prešal svoj mošt. Ljudje preveč zaničujejo kar je domačega in dobrega, pijo raji pokvarjeno vodo, kateri pravijo »pivo«, kakor domač mošt.

Sadno drevo pa tudi poveča vrednost zemljišča, na katerem stoji, in to se pri nakupu ali prodaji posestva vedno upošteva. Sadno drevo se ceni po starosti, rodovitnosti, vrednosti lesa in sadne vrste. Izračuni se kosmati dohodek, kateremu se odštejejo stroški drevesa, sajenja, oskrbe in spravljanja ter obresti naložene glavnice.

Sadno drevo pa tudi močno upliva na podnebje, razdelitev padavin (Niederschläge), to pride v poštev v hribovitih krajih, posebno v zadnjem času, ko sleherni gospodar seka svoj gozd. Ravno tako sadno drevo čisti zrak in služi v kras celici okolici. Lepe in redke so naše slovenske vasice, zavite v senčnato temo košatega sadnega drevja.

Razum teh naštetih dobrot pa sadno drevo koristi še s svojim lesom. Vrednost lesa se ravna po debelosti debla, ali je za kurjavo ali drugo vporabo. Les od hrušek in če-

šenj je dragocenejši kot oni od jabolk, sliv in češpelj. Navadni oreh pa daje jako dragocen les, ki se porabi za fino pohištvo. Še dragocenejši les pa daje črni ameriški oreh, sad njegov pa ni vžiten.

(Dalje.)

Za kratek čas.

Nabira J. M.

Mesina frajla.

»Mama! Ta gospod, ki je sedaj izstopil, me je, ko smo se vozili skoz tunel, poljubil.«

»Nesramni človek! Zakaj pa mi nisi to takoj povedala?«

»Ker, ker sem mislila, da pride še — en tunel!«

Zvit župnik.

»Zmirom so knofi med ofrom! Presneti nagajivci! Bom jim že pomagal!« se je jezil župnik.

V par tednih pride zopet darovanje. To pot za afrikanke misijone. In župnik je naznanil iz lece:

»Danes osem dni je — poslušajte — ofer! Ofer je! Ste slišali? In sicer — torej ofer — za afrikanke misijone! Za zamorce v Afriki! To Vam pa prej povem: Zamorci v Afriki hodijo nagi, nimajo obleke, ne knofov pri obleki, zato Vam ni treba darovati — knofov!« —

In od tistega časa ni bilo več knofov med ofrom.

Računi v gosposkih zakonih.

O n : »Pa, draga moja, najini računi za obleko so za ta kratek čas že narasli na tristo kron!«

O n a : »Mili moj! Saj so to skupni izdatki!«

O n : »Seve! Toda zame je pa samo ena kravata za 89 vinarjev zraven!«

Tudi meral!

Urednik Kislina: »No! Kako dolgo ste pa zopet grizli na tej pesmici?«

Stihotvorec Golomošnik: »Tri svinčnike dolgo.«

Sumljivo.

Blagajničar velike banke (kateremu je šef odpovedal službo):

»Dovolite, gospod šef, da vprašam, zakaj ste mi odpovedali?«

»Blagajničarja, ki vsak dan vozne rede študira, ne morem dalj časa imeti pri blagajni!«

Zavoljo vojne in miru.

Dva Angleža sta stopila prostovoljno v turško vojsko tripolitansko.

Prvi: »Povej, kaj pa je tebe gnalo v vojsko?«

Drugi: »Vojna! Žene nimam in ljubim vojno. In Tebe?«

Prvi: »Oho! Pri meni je pa ravno narobe. Jaz imam ženo, pa ljubim — mir!«

Pridni Poljančev Cencek.

»Mamka, mamka! Danes pa niso me več posadili na smrkavo klop!«

Mati poljubi svojega Cenceka: »Tako si priden, moj ljubi Cencek! Takoj ko pridem v mesto, ti prinesem nov klobuk za to. Pa povej mi, kaj je bilo, da si se tako izkazal?«

»Smrkavo klop so ravno na novo porbarvali!«

Voli žrejo — meso?

Bil je petek in krščanski delavec je zahteval v gostilni stročnino. Pri sosedni mizi so se nekateri »olikanci« zategadelj z njim norčevali. Pošteni delavec pa reče: Vi se čudite, da jaz mesa ne jem, a jaz se pa čudim, da vi ne jeste — sena!«

Dobro računale!

in prav izvolile so one gospodinje, ki uporabljajo kot pridatek za kavo v svojem gospodinjstvu

»pravega : Francka: s kavnim mlinčkom« iz zagrebške tovarne. — Kakovost »pravega : Francka:« se je mnoga desetletja kot najbolj ugajajoča, njegova izdatnost kot najkrepkejša izkazala.

Somišljeniki! Zahtevajte v gostilnah računsko listke „Slovenske Straže“! Naročajo se v pisarni „Slovenske Straže“ v Ljubljani.

Dober tek! Zdrav želodec imamo in nimamo več bolečin ne tiščanja v želodcu, odkar rabimo Fellerjeve odvajalne rabarbara-kroglice z znamko „Elsa-kroglice“. Po izkušnji Vam svetujemo, da jih poskusite; one odpravijo zapečenost in pospešujejo prebavo. 6 škatel franko 4 krome. Izdelovatelj samo lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsa-trg št. 67. (Hrvatsko.)

Loterijske številke.

Brno, 13. decembra: 24 25 35 72 20

Trst, 16. decembra: 84 63 24 30 21

Linc, 16. decembra: 59 10 40 25 8

Zaloga vina v Celovcu, prej v Šolski ulici (Thalerjeva hiša), se nahaja sedaj: Bahnhofstrasse 35 (Bürgerspital) v kleti. Raznovrstna izborna vina. Anton Živković.

Tržne cene v Celovcu

dne 14. decembra 1911 po uradnem razglasu:

Blago	100 kg		80 litr. (biren)	
	od	do	K	v
Pšenica	—	—	—	—
Rž	20	32	21	20
Ječmen	—	—	—	—
Ajda	21	46	24	6
Oves	19	50	21	23
Proso	—	—	—	—
Pšeno	—	—	32	16
Turščica	—	—	22	90
Leča	—	—	—	—
Fižola rdeča	—	—	—	—
Repica (krompir)	—	—	8	44
Deteljno seme	—	—	—	—
Seno, sladko	6	50	8	—
„ kisló	3	80	6	—
Sláma	2	70	4	—
Zelnate glave po 100 kos.	—	—	—	—
Repa, ena vreča	—	—	—	—

Mleko, 1 liter	—	26	—	32
Smetana, 1 „	—	60	1	20
Maslo (goveje)	2	80	3	20
Sur. maslo (putar), 1 „	2	80	3	60
Slanina (špeh), pov. 1 „	2	20	2	30
„ sur. 1 „	2	10	2	20
Svinjska mast	2	20	2	40
Jajca, 1 par	—	18	—	26
Piščeta, 1 par	2	80	3	60
Race	—	—	—	—
Kopuni, 1 par	7	—	9	—
30 cm drva, trda, 1 m ²	3	—	3	60
30 „ „ mehka, 1 „	2	60	3	—

Zivina	Počrez	100 kilogr.		Prignalo	Prodalo
		živa	zaklana		
Konji	—	—	—	—	—
Biki	—	—	—	—	—
Voli, pitani	—	—	—	—	—
„ za vožnjo	—	—	—	—	—
Junci	—	—	—	—	—
Krave	—	—	—	—	—
Telice	—	—	—	—	—
Svinje, pitane	—	—	136	148	103
Praseta, plemena	—	—	—	—	—
Ovce	—	—	—	—	—

Zivinski sejm je bil zaradi kužnih bolezní zaprt.

Sukno. Koci. Konjske odeje. Vezivo

(Stickgarn) v različnih barvah in vsaki velikosti se dobiva v Velikovcu v tovarni volnenega blaga Jakob Pogatschnigg. Tudi kupujem in v zameno z blagom prejmem ovčjo volno.

Jožef Božič v Celovcu

Beljaška cesta št. 14

trgovec z mešaním blagom

kupuje in prodaja vsakovrstne deželne pridelke, kakor žita, maslo, sir, jajca, mleko itd. Zlasti priporoča

patentirano olje za večno luč in oglje za kadilnice

vsakovrstno kadilo, francoski in navadni stenj, voščene in druge cerkvene sveče itd.

Celo življenje

se bote spominjali čudno hitrega učinka pri skrinastih, protinovih in nevrogičnih bolečinah in pri ozeblinah, če porabite od gg. zdravnikov toplo priporočeno sredstvo, imenovano

Contrheuman.

Lajša in pomiruje bolečine, izsesava otekline na členih, pospešuje njih gibčnost in odstranjuje neprijetno boleče srbenje.

Poprašajte pri svojem zdravniku.

Izdelovatelj in glavna zaloga **B. FRAGNER, lekarna,** c. kr. dvorni zalagatelj, PRAGA-III., vogel Nerudove ulice št. 203. **1 škatlica 1 krono.**

Proti predplačilu K 1.50 dobi se 1 škatlico }
" " " 5.— " " 5 škatlic } franko
" " " 9.— " " 10 " }

Pozor na ime izdelka, izdelovatelja in varstveno znamko!

Dobiva se v vseh lekarnah, v Celovcu: »Pri angelu«, Pavel Hauser, Vikt. Hauser, H. Gutt.

Išče se organist in obenem cerkovnik

za župnijsko cerkev v Javorju pri Črni. Ima prosto stanovanje in drva ter postranski zaslužek v trgovini. Ugodno za kakega rokodelca, posebno krojača. Plača v denarju po dogovoru. Nastop službe takoj. Več pove **župnijski urad v Javorju, p. Črna pri Prevaljah.**

Lovske puške

vseh sestav, priznano delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva porovska orožna družba **Peter Wernig,** družba z omeji. zavezo: v Borovljah na Koroškem. **Ceniki brezplačno in poštne prosto.**

Zaradi bodočega novoizidanja :: hiše je krojno blago po :: znižanih cenah naprodaj.

Za prekupce posebne cene.

Z velespoštovanjem

ANTON RENKO, Celovec, vogel Novi trg in Kramerjeve ulice.

V zalogi Družbe sv. Mohorja v Celovcu

je nanovo izšla knjiga:

Kristusovo življenje in smrt

v premišljevanjih in molitvah.

Poleg Gašparja Erharda za Slovence priredil Stefan Kociančič.

Dva dela, druga izdaja.

Cena: Mehko vez. K 6.—, za družnike K 4.40, po pošti franko K 1.— več. — V dva dela trdo vez. z usnjatim hrbtom K 9.20, za družnike K 6.80, po pošti franko K 1.— več.

Kuharica išče službe v kakem župnišču ali drugod. Oglasila sprejme upravnštvo „Mira“ št. 59.

Namizni prt z zadnjo večerjo

v sredi zadnja večerja, okrog utkane podobe iz življenja Jezusa Kristusa. Fin damast, za prati, v belih, rumenih ali modrih barvah, 130 × 160 cm velik, obrobljen kos po 8 K. K temu primerne servijete, bele, 6 kosov K 7.20. Ne smel bi manjkati v nobeni krščanski hiši. Pošilja se po povzetju od 2 kosov naprej franko.

Jožef Steidl, Pleschnitz 25, pošta Ullitz, Češko.

Poslano.

Javna zahvala.

V imenu staršev rajnega kaplana **Franca Vastelna** pri Dev. Mariji na Jezeru pri Prevaljah kot upravičenih prejemnikov izrekam **življenjski zavarovalnici „Janus“,** **podružnica v Gradcu, Janushof,** zahvalo za hitro izplačilo za komaj eno leto obstoječe zavarovanje za življenje.

Matej Riepl, župnik v Prevaljah.

Ugoden kup! Krasna žepna ura z verižico za samo K 3.90.

Ker sem prevzel mnogo ur, sem v stanu odpošiljati: Srebrno 36 ur idočo ank. rem. Britanija-uro, švicarsko kolesje, z lepo verižico za K 3.90. Nadalje oferiram elektro-goldin-ankerremont. 36 ur idočo uro z najboljšim švicarskim kolesjem z elektro-verižico za K 4.70. Triletno pism. jamstvo za vsako uro. Odpošilja po povzetju

Ignac Cypres, Krakov

ekspozitna trgovina, Florianerjeva ulica št. 49.

Bogato ilustrovan cenik s 3000 slikami ur, dragotin, furnitur in orodja na zahtevo zastoj. Imenovane ure niso v ceniku, ker so samo kup ob priložnosti. Za neugajajoče se vrne denar.

Učenca

za slikarstvo in pleskarstvo takoj sprejme **Friderik Grimm** v Celovcu.

Podlaga sreče

je najboljše stremljenje ohraniti otroke zdrave, zato pri kašlju zaužite hitro učinkujoče, zdravniško toplo priporočeno in otrokom prijetno zdravilo, imenovano

Thymomel Scillae.

Izvolite vprašati svojega zdravnika.

Steklenica K 2.20. Po pošti franko proti predplačilu K 2.90. Tri steklenice po pošti franko proti predplačilu K 7.—. Deset steklenic po pošti franko proti predplačilu K 20.—.

Izdelovatelj in glavna zaloga **lekarna B. FRAGNER, c. kr. dvorni dobavitelj, PRAGA-III., ogel Nerudove ulice št. 203.**

Pozor na ime izdelka, izdelovatelja in varstveno znamko!

Dobiva se v večini lekarn, v Celovcu »Pri angelu«, Pavel Hauser, Viktor Hauser, H. Gutt.

Zahtevajte in kupujte pri vseh trgovcih slovenske

Ciril in Metodove vžigalice

ki so priznane najboljše.

Glavna zaloga pri tvrdki Ivan Perdan v Ljubljani.

Oblečete sebe in svoje otroke

najceneje, če naročite ostanke suknja pri slavnoznani tvrdki **Alojz Stodola**, prvi ekspedicijski zavod v **Chroustovicích**, 1 balo 50-55 m najlepših ostankov damskih, modnih suknja za obleko in bluze, kannašov, platna, zeffrov, barbantov in dr. samo za 24 K po povzetju in plačano ali pol bale za 12 K nefranko.
Dobiva se samo pri meni.

Mizarsko obrt

za pohištvo, stavbišča in za stavbo navadnih in umetnih mlinov priporoča in za naročila

prosi
VID ČARF v Guštanju (Koroško).

Najvažnejši organ

našega telesa je želodec. Njegovo delovanje se mora podpirati.

Preizkušeno iz izbranih najboljših in uspešnih zdravilnih zeli skrbno pripravljeno, tek zbujujoče in prebavljane pospešujoče in lahko odvajajoče domače zdravilo, ki ublaži in odstrani znane posledice nezmerne, slabe diete, prehlajenja in zoprnega zaprtja, n. pr. gorečico, napenjanje, nezmerne tvoritve kislin ter krče. Je **dr. Rose balzam za želodec iz lekarne B. Fragnerja v Pragi**.

SVARILO! Vsi deli embalaže imajo postavno depoponovano varstveno znamko.

GLAVNA ZALOGA: **LEKARNA**

B. FRAGNER-ja, e. in kr. dvornega dobavitelja,

„Pri črnem orlu“, PRAGA, Mala strana 203, vogal Nerudove ulice.

— Po pošti se razpošilja vsak dan. —

Cela steklenica 2 K, pol steklenice 1 K. Proti naprej vpošiljati K 1.50 se pošlje mala steklenica, za K 2.80 velika steklenica, za K 4.70 dve veliki steklenici, za K 8.— štiri velike steklenice, za K 22.— 14 velikih steklenic poštine prosto na vse postaje avstro-ogrške monarhije.

Zaloga v vseh lekarnah Avstro-Ogrske, v Celovcu „Pri angelu“, P. Hauser, V. Hauser, H. Gutt.

Lepo in praktično božično darilo za vsakega!

Podarimo 3000 parov čevljev.

Odločili smo se, v svrhu uvedbe naših izvrstnih **chevr. usnjatih čevljev** podariti **3000** parov, samo proti povračilu delavskega plačila **K 14.—** za **tri pare čevljev**. Naši čevlji so zelo elegantni, iz najboljšega usnja (moderna fazona, trpežni) in stanejo sicer trije pari **K 36.—**. S temi čevlji Vas torej v resnici obdarimo in stavimo pri tem samo pogoj, da priporočate pri svojih znancih čevlje iz naše tovarne. Jasno Vam bo, da Vam pošljemo res le dobre in brezpogrešne čevlje, ker računamo le z Vašim priporočilom na nadaljno kupčijo in nameravamo šele iz teh dobivati dobička. **Te čevlje podarujemo samo do 31. decembra. Brezpogojno se priporoča**, da iste takoj naročite, ker dobivamo mnogo povpraševanj po naših gratis-čevljih in **več kot 3000 parov absolutno ne moremo podariti**. Naročila bodo po vrsti, kakor so došla, efektivirana; kakor hitro bo 3000 parov podarjenih, bomo to naznanili, ker kakor hitro se to zgodi, stanejo 3 pari čevljev **K 36.—**. Za enkrat pa dobite za **samo K 14.— tri pare čevljev**, s katerimi boste gotovo zelo zadovoljni. Pošljemo Vam čisto po Vaši volji čevlje za moške ali dame iz najboljšega usnja v vsaki od Vas željeni številki ali vsako centimetrsko mero. Če ne bi ugajali, vzamemo čevlje drage volje nazaj, da je **vsak riziko popolnoma izključen**. Čevlje pošiljamo po povzetju ali proti predplačilu. Naročila je nasloviti na

Tovarna čevljev v Oswiecimu št. 292, Avstrija.

Slovenci, kupujte pri tvrdkah, ki inserirajo v „Miru“!

Hotel Trabesinger v Celovcu

Velikouška cesta št. 5

se priporoča

potnikom, ki prenočujejo v Celovcu.

Tukaj najdejo lepe, snažne in pozimi zakurjene sole po 1 K do 5 K, okusne jedi, dobro pijačo poceni.

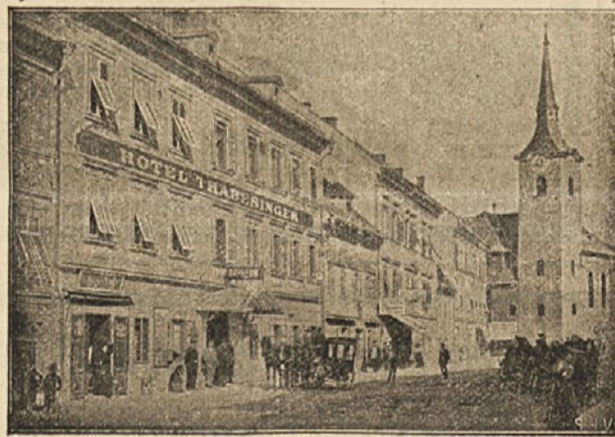
Veliko dvorišče za vozove in trije hlevi za konje.

Za zabavo služi **kegljišče**, pozimi zakurjeno.

Poleti sedi na **senčnatem vrtu.**

V tem hotelu najdeš vsak dan prijetno slovensko družbo, posebno ob sredah zvečer.

Velike dvorane za shode in veselice.

Založna knjigarna Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani

pošilja zastonj in poštine prosto svoj letošnji

BOŽIČNI KATALOG

ki obsega vsa polja slovenske literature.

Prosimo zahtevati!

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavica **K 8.000.000.**

Rezervni fond čez **K 800.000.**

Denarne vloge obrestujemo po **4 1/2 0/0** od dne vloge do dne vziđa.

Kolodvorska cesta 27, v lastni hiši.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije. Eskompt in incasso menic Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spjletu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Turške srečke Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček, 300.000 frankov. Na mesečno vplačev. po K 8.— za komad. **Tiske srečke s 4% obrestmi.** Dve žrebanji na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.